

Законом про санкції передбачено обмеження в порядку здійснення державних закупівель

Станом на 01.09.2014 Закон направлено на підпис Президентіві України

Закон України «Про санкції» було прийнято на засіданні Верховної Ради України 14 серпня 2014 року. Попередньо законопроект анонсувався в пресі, а текст законопроекту вперше з'явився у вільному доступі на сайті Верховної Ради увечері 8 серпня. У документі нарахується 29 видів санкцій.

Закон покликаний забезпечити створення механізму невідкладного та ефективного реагування на наявні і потенційні загрози національним інтересам і національній безпеці України, включаючи ворожі дії, збройний напад інших держав чи недержавних утворень, завдання шкоди життю та здоров'ю населення, захоплення заручників, експропріацію власності на території України, завдання майнових втрат та створення перешкод для сталого економічного розвитку, повноцінного здійснення громадянами України належних їм прав і свобод.

Стаття 14 цього законопроекту визначає види санкцій, тобто спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи, які будуть застосовуватися до юридичних та/або фізичних осіб, рішення щодо яких буде прийнято Радою національної безпеки та оборони України та введено в дію указом Президента України. Пункт 14 частини 1 цієї статті передбачає, як один із видів санкцій, **заборону здійснення державних закупівель товарів, робіт і послуг у юридичних осіб-резидентів іноземної держави державної форми власності та юридичних осіб, частка статутного капіталу яких знаходиться у власності іноземної держави, а також державних закупівель у інших суб'єктів господарювання.**

«Таким чином, з прийняттям Верховною Радою України цього законопроекту, що передбачає можливість введення санкцій відносно компаній і фізичних осіб, відповідальних за окупацію Криму і війну на Донбасі, Рада національної безпеки і оборони України матиме змогу невідкладно застосувати санкції до представників Росії», — заявив міністр Павло Петренко.

Згідно з висновками Головного юридичного управління ВРУ, у підготовленій до другого читання редакції статті 1 передбачено, що санкції можуть застосовуватись з боку України щодо іноземних держав, іноземних юридичних осіб, юридичної особи, у якій іноземна юридична чи фізична особа є власником істотної участі, іноземців, осіб без громадянства, а також щодо громадян України, юридичних осіб, створених за законодавством України, а також інших суб'єктів, які здійснюють терористичну діяльність.

З огляду на вимоги статті 62 Конституції України, якою передбачено, що особа вважається

невинуватою у вчиненні злочину, доки її вину не буде доведено у законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду, та на редакцію частини 2 статті 1 проекту щодо визначення кола суб'єктів, передбачені цим законопроектом санкції мали б застосовуватись щодо певних суб'єктів у разі встановлення судом їх вини у здійсненні терористичної діяльності. Проте механізм запровадження санкцій, передбачений статтею 5 проекту, не передбачає необхідності наявності відповідного обвинувального вироку суду.

Крім того, запропонований у статті 5 проекту механізм запровадження санкцій за рішенням Ради національної безпеки і оборони України, яке вводиться в дію указом Президента України та затверджується постановою Верховної Ради України протягом 48 годин з дати видання відповідного указу (щодо секторальних санкцій), не узгоджується з вимогами Конституції України, оскільки такі повноваження Верховної Ради України не передбачені Основним Законом України.

Покладення на Раду національної безпеки і оборони України повноважень щодо прийняття рішення про застосування, скасування та внесення змін до санкцій не враховує конституційний статус Ради, яка відповідно до статті 107 Конституції України є «координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України».

Викликають сумніви санкції, передбачені пунктами 8–13 частини першої статті 4 проекту, які стосуються обмежень у сфері засобів масової інформації та свободи слова, оскільки відсутність чітких критеріїв щодо можливості їх застосування може призвести до порушення міжнародних стандартів та демократичних принципів правової держави.

Положення частини другої статті 6 законопроекту стосовно того, що «закони та інші нормативно-правові України акти діють у частині, що не суперечить цьому Закону», суперечать статті 8 Конституції України, за якою Основний Закон має найвищу юридичну силу, та не узгоджуються з вимогами статті 19 Конституції України щодо визначення способу здійснення повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами виключно Конституцією та законами України, а також не враховують правової позиції Конституційного Суду України, оскільки не містить достатніх і завершених правових механізмів реалізації положень, як того вимагає принцип правової держави (Рішення від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001).